

YEDİKITA

AYLIK TARİH VE KÜLTÜR DERGİSİ
TEMMUZ 2024 - SAYI 191

YAYINCI
ÇAMLIÇA BASIM YAYIN VE TİC. A.Ş.

Adına İmtiyaz Sahibi AHMET TEMİZ
Yayın Yönetmeni (Sorumlu) KEMAL ERKAN
Yayın Editörü VEYSEL SEKMEN
Editörler R. KEMAL SUBAŞI
EMRE BOYACI
Dijital İçerik Editörü TUNAHAN KANICI
Yayın Danışmanları DR. SELMAN SOYDEMİR
İBRAHİM COŞKUN
Tasarım SÜLEYMAN KÖKLÜ
Kurumsal İletişim İSMAİL GÜR - MURAT SAFRAN
Web AURORA BİLİŞİM

KÜTÜPHANE VE ARŞİV

Çamlıca Araştırma Kütüphanesi
www.camlicalibrary.org

YÖNETİM YERİ

Çamlıca Basım Yayın ve Tic. A.Ş.
Bağlar Mah. Mimar Sinan Cad. No 54
Güneşli - Bağcılar / İSTANBUL
Sertifika No 46592

REKLAM

HÜSEYİN GÜNEY
huseyin.guney@camlicabasim.com

BASKI

Çamlıca Basım Yayın

YAYIN SÜRESİ-TÜRÜ

Aylık-Yerel Süreli
ISSN 1308-5379

AVRUPA (ALMANYA)

ENDER GMBH, Melatener Weg 18 - 50825 KÖLN
Tel. +49 221 690 58 90
www.camlicakitap.de / abone@camlicakitap.de

AVRUPA (HOLLANDA)

Çamlıca Kitap B.V. Bemmelseweg 67 6662 PE Elst-GLD
Holland / info@camlicakitap.nl / www.camlicakitap.nl

YEDİKITA Dergisi'nin bütün yayın hakkı, Çamlıca Basım Yayın ve Tic. A.Ş.'ye aittir. Dergide çıkan yazılar kaynak gösterilerek iktibas edilebilir. Yayınlanan reklamların her türlü mesuliyeti, sahiplerine aittir.

İRTİBAT VE ABONE

0850 811 9 811
abonemerkezi@camlicabasim.com
Yazı İşleri (0212) 657 88 00 - 7103
WhatsApp Hattı 0530 285 38 04

ÇAMLIÇA BASIM YAYIN VE TİC. A.Ş.

Ziraat Bank IBAN TR81 0001 0021 0550 7231 7750 02
Akbank IBAN TR60 0004 6011 9388 8000 0135 18

yedikita.com.tr editor@yedikita.com.tr

f i x / yedikitadergisi

Yeni bir okuma deneyimi için
dijital sayılarımız
Çamlıca Kitap uygulamasında

Yedikitadan...

A

kdenez'in doğusundaki stratejik konumuyla Kıbrıs, tarihin her devrinde büyük bir öneme sahip olmuştur. İslâm tarihi açısından bu, bir kat daha böyledir. Zira onun ilk fatihleri, sayısı binleri bulan Ashab-ı Kiram hazeratıydı. Kıbrıs'ın toprakları, içlerinde hanımların da bulunduğu gazilerin kanlarıyla sulanmıştır. Hatıraları ve mefkûreleri orada hâlâ canlıdır.

Konstantiniyye'nin fethi nasıl asırlarca Müslüman kumandanların hayallerini süslemişse, İslâm'ın ilk donanması da bir başka nebevî müjdeye nail olabilmek düşüncesiyle inşa edilmişti. Bu müjde, deniz gazasına çıkacak ilk orduya Cennet'in vaad edilmesiydi.

Bu işe ilk teşebbüs eden, Hazret-i Muaviye oldu. Henüz bir vali iken, Hazret-i Ömer'in emriyle Filistin'in sahil şehirlerini fethetmiş, buradaki Bizans tersanelerinden istifadeyle bir deniz gücü meydana getirmişti. Azmi ve gayreti sayesinde, İslâm donanmasının Kıbrıs üzerine olan ilk deniz seferini

yapmak da ona nasip olacaktı.

Dosyamızda, Hazret-i Muaviye'nin askerî ve idarî dehası çerçevesinde konunun detaylarına odaklanıyoruz.

Akdeniz'in ilk defa Müslüman gölü hâline gelmesine, Hazret-i Muaviye'nin fetihlerine, Kıbrıs'ın Osmanlı asırlarına şahitlik etmek üzere, istifadeler dileriz. Hicrî 1446 yılınızı ve Aşure gününüzü tebrik ederiz.

içinde

TEMMUZ 2024
sayı

191

22-45

İLK DONANMA İLK SEFER HAZRET-İ MUAVİYE (R.A.) VE KIBRIS'IN FETHİ

DOÇ. DR. BAYRAM ARIF KÖSE

ekiler

6
AYIN GÜNÜ

8
YAZIHANE
SULTAN MEHMEDLER...

10
İNFÖ
MEDRESEÜ'L-KUZÂT

12
BİR BELDE
İKİ KELİME
ARİF ZİYA ARDIÇ

18
SÜMER DİLİNDEN
NEFRET EDİYORUM!
AHMET SARBAY

46
ÂNIN HİKÂYESİ
HAVALI BİR FOTOĞRAF

48
DÜNYAYI PEŞİNDEN
KOŞTURAN RENK
KOŞNİL KIRMIZISI
EMRE BOYACI

56
TARİH AMBARI

58
ŞEYH SÂDÎ-İ ŞÎRÂZÎ'DEN
İLHANLI HÜKÜMDARINA
NASİHATLER
DR. SELMAN SOYDEMİR

68
SALTUKLULARIN
700 YILLIK MİRASI
ÜÇ KÜMBETLER
KAYIHAN ÇAĞLAR

75
BERGESTE

76
TESTGÂH
DERSİMİZ COĞRAFYA

78
BULMACA

ayrın günü

ayrın günü

5 Temmuz

1546

1478

Asıl adı Hızır olan Barbaros Hayreddin Paşa, Midilli'de dünyaya geldi.

1516

Ağabeyi Oruç Reis ile birlikte, İspanyolların elinden Cezayir'i aldılar. Aynı yıl Oruç Reis Cezayir sultanı ilân edildi.

1519

Ağabeyi Oruç Reis'in şehadetinden sonra Barbaros lakabını miras aldı. Adamlarından Hacı Hüseyin'i, Yavuz Sultan Selim'e göndererek tabiiyetini bildirdi. Yavuz Sultan Selim, kendisine Hayreddin ismini vererek hatt-ı şerif ile Cezayir Beylerbeyliğine tayin etti.

1529

Yurtlarından ayrılmak zorunda kalan Endülüs Müslümanları, Kuzey Afrika sahillerine taşındı. Cezayir'e getirilen Endülüs Müslümanlarının sayısı 70 bini buldu. Ayrıca ele geçirilen ganimetlerle Cezayir şehri zenginleşti ve "Türklerin Hindistanı" diye şöhret kazandı.

Barbaros Hayreddin Paşa Vefat Etti

1533-1534

Kanuni Sultan Süleyman tarafından İstanbul'a çağrıldı. Padişahın emriyle Irakeyn Seferi'nde bulunan Vezîriâzam İbrahim Paşa'nın yanına Halep'e gitti. Burada kaptan-ı deryâlığına tayin edildi.

1538

Preveze'de haçlı birliklerine karşı büyük ve kesin bir zafer elde etti. Preveze Zaferi'yle Doğu Akdeniz'den sonra Orta Akdeniz bölgesinde de Osmanlı üstünlüğü sağlanmış oldu.

1543

Fransızlarla yapılan anlaşma gereği, Akdeniz'de Habsburg kralı Şariken'e bağlı yerlere sefer düzenledi. Bu, Hayreddin Paşa'nın son seferiydi.

5 TEMMUZ1546

Kısa bir hastalıktan sonra vefat etti. Sağlığında Beşiktaş'ta yaptırdığı medresenin yanındaki türbesine defnedildi. Vefatına "Mâte reîsü'l-bahr" H. 953 (Denizin reisi vefat etti) sözü tarih düşürülmüştür.

TEMMUZ'DA BAŞKA NE OLDU?

1 Temmuz 1881:
Dünyanın ilk uluslararası telefon konuşması, ABD-Kanada arasında yapıldı.

1 Temmuz 1881:
Midilli Adası fethedildi.

6 Temmuz 1517:
Hicaz, Osmanlı topraklarına katıldı.

HAVALI BİR FOTOĞRAF

Şu an havalanan roket; V-2...
İsmi, “intikam silahı” anlamındaki
Almanca “Vergeltungswaffe”
kelimesinden geliyor. Fırlatıldığı yer,
Amerika Birleşik Devletleri olsa da
asıl kökeni Almanya. İkinci Dünya
Savaşı esnasında Nazi Almanyası’nda,
düşman devletlerin, Alman şehirlerini
bombalamasına misilleme olarak
müttefik şehirlerine saldırmak üzere
geliştirilen bir roket. Savaşın sonlarına
doğru Amerikan kuvvetleri, Alman
V-2 roket üretim tesisi ile bilim
adamlarını ele geçirmiş ve roket
teknolojisini ülkesine taşımıştı. Bu
teknoloji, ABD’nin kendi geliştirdiği
roket sistemleriyle birleştirilerek,
daha önce hiç ulaşılamayan
irtifalara ulaşılmış, bilimsel bilgiler
toplanmış, bir anlamda ABD uzay
teknolojisinin temelleri atılmıştı.
Öyle ki Uzay Yarışı’nın başlangıcı
olarak bilinen Sovyetler Birliği’nin
uzaya uydu fırlatması, bundan 7 yıl
sonra, NASA’nın kurulması da bu
fırlatmadan 8 yıl sonra gerçekleşecekti.
(24 Temmuz 1950)

HZ. EBÛBEKİR'DEN (R.A.) YÖNETİCİLERE TAVSİYELER

Hz. Ebûbekir'in (r.a.) ordu kumandanı Yezid bin Ebû Süfyân'a "Ben, seni denemek, zorluklarla karşı karşıya bırakmak ve bu münasebetle tecrübeli hâle gelebilmen için kumandan tayin ettim. Bu işi güzel yaparsan, sana daha büyük işler veririm. Yapamazsan seni azlederim." buyurarak şu nasihatlerde bulunur: "Daima Allah'tan kork! Çünkü muhakkak O, senin dışını gördüğü gibi içini de görür ve bilir. Askerlerle arkadaşlığın iyi olsun. Onlara öğüt verdiğin zaman sözünü kısa tut, zira fazla sözün bir kısmı, diğer kısmını unutturur. Düşman elçilerine ikram et; onları karargâhında kısa tut ki hiçbir şey öğrenmeden gitsinler. Aksi takdirde senin zayıf taraflarını görür ve senin bildiklerini öğrenirler. Elçileri, askerlerinin zenginlikleri arasında misafir et, konuşma işini sen üzerine al. Yanında bulunanlardan kimsenin onlarla konuşmasına meydan verme.

Gizli olması gereken şeyleri dışarı vurma. İstişare ettiğin zaman doğru konuş ki sana samimi olarak fikirlerini söylesinler. Hak edeni cezalandırmakta tereddüt etme. Ceza vermek için aceleci olma, gevşek de davranma. Askerlerinin ailesinden gafil olma, yoksa askerin bozulur. İnsanların sırlarını açığa çıkarmaya çalışma. Boş işlerle uğraşanlarla oturup kalkma. Vefakâr ve doğru kimselerle oturup kalk. Korkma! Çünkü sen korkarsan başkaları da korkar. Ganimet malına hıyanet etme, uzak dur. Çünkü bu, fakirliğe yaklaştırır, zaferi uzaklaştırır.

Fransız bilim insanı Louis Pasteur'un, 1864 yılında sıvıların ısıtılmasıyla mikroorganizmaların öldürülerek bozulmalarının önlenebileceğini keşfettiğini, "Pastörize" kelimesinin onun adından geldiğini; aynı zamanda kuduz aşısının da mucidi olan Pasteur'un, İkinci Abdülhamid Han tarafından Mecidiye Nişanı ile ödüllendirildiğini..

BİLİYOR
MUYDUNUZ?

SÖZLERİN ASILLARI

TÜL

Evlerde, pencerelerde kullanılan tül perde, ismini Fransa'daki Tulle şehrinde almıştır. Bu çeşit kumaşlar ilk defa bu şehirde dokunduğundan bu isim "tul, tulle, tule" gibi şekillerde birçok dile geçmiştir.

OTUZ SENELİK İSTİĞFAR

Bağdatlı mutasavvıflardan Serî es-Sekatî (rah.) (vefatı H. 253) Hazretleri Ma'rûf-i Kerhî ve Hâris el-Muhâsibî ile Bısr-i Hâfî gibi zatların sohbetinde bulunmuştur. Cüneyd-i Bağdâdî Hazretleri'nin dayısı ve hocalarındandır. Bir gün, bir sohbet esnasında "Bir defa söylediğim 'Elhamdülillah' kelimesinden dolayı otuz senedir istiğfar ediyorum." dedi.

"Bu nasıl olur?" denilince şöyle dedi: "Bir gün Bağdat'ta yangın çıkmıştı. Yolda birisiyle karşılaştım. Bana, 'Senin evin yangında zarar görmedi.' dedi. Ben de bunun üzerine 'Elhamdülillah' dedim. İşte otuz senedir bu söylediğimden dolayı pişmanlık duyuyor ve tevbe ediyorum. Zira ben Müslümanların başına gelen bir sıkıntıda yalnız kendi nefsim için hayır temenni etmiş oldum."

PARADAN ÖNCESİ

Paranın icat edilmediği dönemlerde eşyalara değer biçilirken, yaygın olarak kabul gören ortak ticaret nesnesinin hayvan olduğu bilinmektedir. Ticaret ve mübadelede kullanılan ortak nesnelere, farklı coğrafyalara göre çeşitlenebilmekteydi: Habeşistan'da tuz, Hindistan kıyılarının bazı bölgelerinde bir çeşit deniz hayvanı kabuğu, Batı Hint Adalarında şeker, bazı ülkelerde post ya da tabaklanmış deri olduğu söylenmektedir. Zaman içinde az yıpranması, dayanıklı olması, kolay taşınması, bölünebilmesi gibi sebeplerle metalde karar kalmıştır.

"O BALIK DEĞİL"

Fransa'da yaşamış İspanyol ressam Pablo Picasso (1881-1973) sıra dışı çizimleriyle meşhurdur. Bir sergide Picasso'nun "Balık" adlı tablosu için bir kişi "Tuhaf, bunun neresi balık?" deyince Picasso:

"O balık değil" der.

"Peki ya ne?"

"Resim! Sadece bir resim."

Yine başka bir sergisinde, sergiyi gezen bir kadın Picasso'nun yanına gelerek "Bu resimlerden hiç mi hiç anlamadım!" der.

"Siz Çince anlar mısınız?" diye sorar Picasso.

Kadın şaşırarak "Hayır!" der ve "Nereden anlayacakmışım?" diye sorar. Picasso sakince "Ama bir buçuk milyar insan

Çinceyi hem anlar hem de konuşur." der.

Sanat tarihine özgün katkılar yapmış olan Picasso, resim hakkında şu yorumu yapar:

"Herkes resmi anlamak istiyor. Neden kuşların ötüşünü anlamaya çalışmıyorlar? Gece, çiçek, kişiyi çevreleyen her şey neden anlaşılmaya çalışmadan sevilir? Ama resme gelince anlamak istiyorlar."

*Ey gönül ârif isen âşık-ı huşyâr olasın.
Bî-vefâ yâr ile sen olmaya ki yâr olasın.*

Ahmet Dâî (Germiyanlı)

*Ey gönül, feyizli bir hâl alıp kemâl derecenî buldum ise
akıllı âşık gibi hareket et. Sana sadakat göstermeyecek vefasızlarla
dostluk etme.*

Dersimiz Coğrafya

Coğrafya denilince akla ilk gelen, yeryüzündeki mekânların isimleri ve bunların dünya üzerinde nerede olduklarını öğrenmek gelir. Bilim insanları daha ciddi bir tarifte bulunur: "Dünü öğrenmek, bugünü anlamak ve gelecek hakkında sorulara cevap verebilmek için seyahat edin. Böylece toprakları ve toplumları tanırırsınız. Coğrafya, bunun için vardır." derler...

1- Her toplumda her millette bir "büyük olma" hevesi vardır. "Büyük Sırbistan", "Büyük Yunanistan" (Megalos idea), "Büyük Bohemya", "Büyük İsrail" (Arzi mev'ud) gibi... Hepsinin de başlayıp biten belirli sınırları vardır. Ancak Türklerin böyle idealleri hiç olmamıştır. Devletlerinin adını "Devlet-i Aliyye" yani devletlerin en büyüğü koymuşlardır. Hedef olarak da "Kızıl Elma"yı göstermişlerdir. Kızıl Elma; Anka Kuşu gibidir, herkes varlığını bilir ama kimse görmemiştir. Bu işin sınırı nerede başlar, nerede biter kimse bilmez. Siz biliyor musunuz?..

- a-Nerede bir insan yaşıyorsa orası
- b-Adriyatik Denizi'nden Çin Denizi'ne
- c-Akdeniz'in tamamı
- d-Asya'nın bir kısmı

2- İbn-i Haldun, "Göçebelige dayalı kabile kimliği istikrarı bozar." demiştir. Bu yüzden göçebe kültürlü devletler tez yıkılmıştır. Orhan Gazi, Türkleri yerleşik düzene geçirip, devleti yıkılmaz hâle getirmek ister. Ne yapar?..

- a-Şehirlere yerleştirdiği tebaasının; sanat, ekonomi ve bilimle uğraşması için müesseseler kurar.
- b-Taşraya yerleştirdiği tebaasının köy ve

çiftliklerde gıda maddeleri üretimi için teşviklerde bulunur.

c-Devşirme usulü ordu kurarak Türk nüfusunun savaş alanlarında erimesinin önüne geçer.

d-Hepsi

3- İngiltere'nin dört tarafı denizdir. Ulaşmak için denizleri aşmak gerekir. Almanya'nın doğusunda ve batısında kendini koruyacak sıradağlar yoktur. Meşhur Alman devlet adamı Bismarck; "Amerikalılar, kuzeyden ve güneyden zayıf komşular; doğudan ve batıdan da balıklarla çevrili olmakla son derece şanslı insanlar. Onun için rahatça diğer milletlerin işine burunlarını sokuyorlar." der. Mısır, Antik Çağ'ın ABD'sidir. Etrafı denizler, çöller ve güçsüz düşmanlarla çevrilidir. Peki, Antik Çağ'ın Almanyası kimdi?..

- a-Hititler
- b-Mezopotamya'da kurulan devletler
- c-Persler
- d-Uygurlar

4- Dünyanın en zayıf ekonomisine sahip ülkeleri listesine baktığınızda ne görürsünüz?..

- a-Krallıkla yönetildiklerini
- b-Maden yataklarının olmadığını

c-Karayla çevrili ülkeler olduklarını
d-Çöllere kaplı olduğunu

5- İnsanoğlu şehir kurup yerleşik düzene geçince, önce vahşi hayvanların sonra da yağmacıların tasallutuna maruz kaldılar. Korunmak için ne yaptılar?..

a-Kale duvarları inşa ettiler.

b-Duvarları saran su dolu hendekler kazdılar.

c-Duvarlar üzerinde yüksek burçlar inşa ederek nöbetçiler diktiler.

d-Hepsi

6- Tarih ve Coğrafya âlimleri “Medeniyetler, akarsuların etrafında şekillendi. Hind Medeniyeti, İndus Nehri; Çin Medeniyeti, Sarı Nehir; Mısır Medeniyeti, Nil Nehri etrafında yükselmiştir.” derler. Peki; Sümer, Asur ve Babil gibi medeniyetler hangi nehirlerin etrafında şekillenmişti?..

a-Fırat-Dicle

b-Ceyhun-Seyhun

c-Volga-Tuna

d-Kızılırmak-Yeşilirmak

7- Ülke isimleri kendi tarihlerinden ve buldukları coğrafyadan izler taşır. Meselâ; Almancada “Österreich” olarak bilinen bir ülke vardır. “Öster” kelimesi “doğu” anlamına gelmektedir. “Reich” kelimesi ise yine Almancada “krallık, devlet” anlamlarına gelmektedir. Almanlar, doğu yönünde bulunan topraklarda kurulan devlete “doğu krallığı” anlamına gelen “Österreich” demişlerdir. Biz de kendi ağzımıza uydurarak ne demişiz?..

a-Avustralya

b-Avusturya

c-Angolo

d-Andorra

8- “Denizlere hâkim olan, dünyaya hâkim olur.” derler ama hiçbir deniz gücü kara gücünü yenememiştir. Bunun bir istisnası vardır. 1905 yılında yaşanan Tsuşima Boğazı Savaşı’nda, Japon deniz gücü Rus kara gücünü yenmişti. 1914 yılında, “Japonlar yaptı, biz de yaparız.” diye 7 düvel

birleşip İstanbul’u ele geçirmek üzere harekete geçer. Ancak Çanakkale’de ağır bir yenilgi alırlar. Onları ne durdurur?..

a-Abdülhamid Han’ın inşa ettirdiği top tabyaları

b-Nusret gemisinin döşediği mayınlar

c-Mehmetçiğin iman dolu göğsü

d-Hepsi

9- Karadeniz’in kuzey sahillerinden itibaren Moskova önlerine kadar arazi dümdüzdür. Kırım Hanlığı’na ait süvariler; bahar ayları başladı mı, hiçbir engelle karşılaşmadan Moskova önlerine kadar gidebilirlerdi. Rus Çarı her seferinde nereye sığırdı?..

a-St. Petesburg şehrine

b-Kuzey Kutbu’na

c-Taklamakan Çölü’ne

d-Bermuda Şeytan Üçgeni’ne

10- Çin, Hind, Fars, Arap, Moğol, Türk gibi, kök olarak birbirleriyle alâkasız toplumlar yaşadığından olsa gerek Asya’da ittifaklar çok işe yaramaz. Her ne kadar hükümdarlar, birbirlerinden kız alıp evlenseler de beraberlikleri pamuk ipliğine bağlıydı. Meselâ; Sâsânî Kısraları, Göktürk prensesleriyle evlenseler de Türkleri at uşağı mertebesinde görürlerdi. Çinliler de öyle... Bu nedenle Türkler hiçbirine güvenmezlerdi. Ama Avrupa gibi dar bir coğrafyada; her biri birbiriyle akraba olan topluluklar, yaşamak için ittifak yapmak zorundaydılar. Roma-Germen ittifakı ve Avrupa Birliği gibi teşekküller bunun için doğmuştur. Bir araya geldiklerinde ilk işleri Türklere hücum etmek olurdu. Devlet-i Aliyye (Osmanlı) bunu bildiği için nasıl bir tedbir alırdı?..

a-Aralarındaki rekabetten faydalanırdı.

b-Mobil hareket eden akıncı birlikleri ile baskı altına alırdı.

c-Gerektiğinde orduyla üzerlerine yürürdü.

d-Hepsi

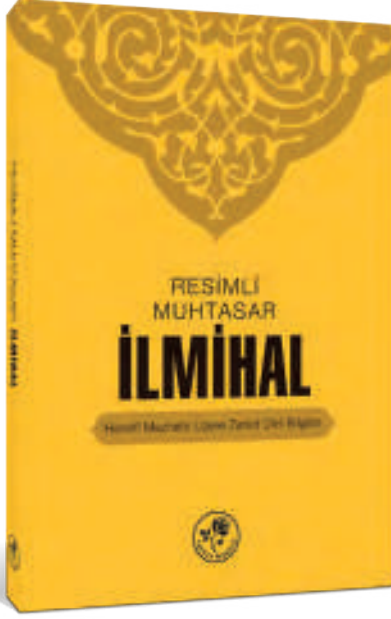
Sözün Özü'yle Anlamın Derinliğini Keşfedin!

Kültür hayatımıza değer katan bu mısralar, asırlar ve nesiller gelip geçse de gök kubbede asılı kandil misali ışık saçmaya devam ediyor...

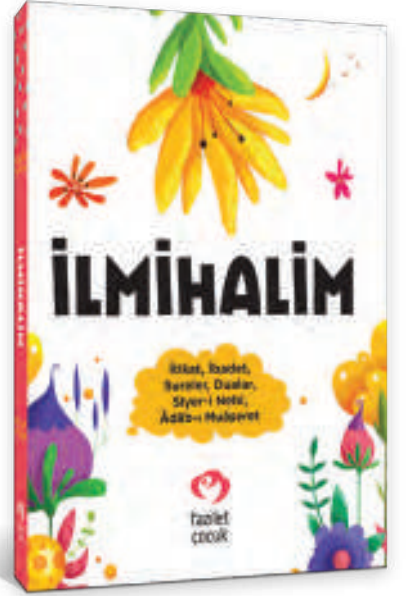

YEDİKITA
kitaplığı

Her Müslümanın
Bilmesi Gereken
Temel Dini Bilgiler

İbadetler,
Sureler,
Dualar ve
Sualler

Temel dini bilgileri, anlaşılır bir dille aktaran ilmihal kitaplarımız, her yaştan ve seviyeden insanın istifade edeceği şekilde hazırlanmıştır.

Çamlıca Kitap mağazaları ve
www.camlicakitap.com'da!

